

Lærervejledning: Kongens residensstad i Nyborg 1525-2025

Denne lærervejledning er udarbejdet med det formål at støtte lærere og elever i Nyborg og Kerteminde Kommuner i forbindelse med deltagelse i jubilæumskonkurrencen om Nyborg som residensby 1525. Vejledningen indeholder inspiration, historiske fakta og praktiske råd, der kan hjælpe med at skabe et unikt kunstværk, som formidler historien om Nyborg som kongens residensstad.

*Nyborg Slot med nærmeste omgivelser i 1659.
Foto: Det Kongelige Bibliotek.*

Konkurrencen fokuserer på at skabe et kunstværk, fordi kunst i 1525 var en af de vigtigste kommunikationskanaler. I en tid, hvor mange ikke kunne læse, fungerede kunsten som et universelt sprog, der kunne fortælle historier om magt, status, tro og familie. Kalkmalerier, våbenskjolde og udsmykninger på bygninger som Nyborg Slot er eksempler på, hvordan man brugte billeder og symbolik til at formidle komplekse budskaber på en måde, som alle kunne forstå. Ved at skabe et kunstværk sætter du fokus på denne kommunikationsform, hvilket giver eleverne mulighed for at udforske og formidle historien om Nyborg på en visuel og kreativ måde.

Baggrundshistorie

I middelalderen rejste kongen og hans hof rundt i hele det danske rige, og regerede landet fra udvalgte borge og slotte.

Dette var en besværlig og dyr måde at styre landet på. Derfor besluttede man sig for, at kongen skulle blive mere på ét bestemt sted i stedet for hele tiden at rejse rundt.

Han skulle have en såkaldt residensstad – eller mere moderne betegnet en hovedstad. I maj 1525 faldt valget på Nyborg, som jo lå og ligger lige midt i riget.

Et mægtigt hus til en mægtig konge

Da Nyborg var blevet residensstaden, skulle kongen også vise sin magt til alle, der kom forbi. Det gjorde han ved at bygge store og flotte bygninger.

Nyborg Slot blev derfor ombygget og fornyet. Der blev indsat store, flotte vinduer på slottet (og sådan nogle var meget kostbare dengang), og væggene blev dekoreret med geometriske mønstre, som var meget moderne på dette tidspunkt.

Derudover fik byen også en ny stærk befæstning (og den flotte gule landport), ny turneringsplads og skibsbro samt en kongelig dyrehave. Alt sammen noget vi kan se den dag i dag.

Modtagelsen af
Marcello Fogolino.
Foto: Malpaga Castle

En anden måde, kongen kunne vise sin magt på, var gennem kunsten. Det var – og er stadig – meget moderne at vise sin magt med flot kunst. Kongen kunne få lavet kalkmalerier af sig selv og sit følge. Her kunne han blive malet i sit fornemste tøj, med flotte våben og dyre heste. Alt sammen for at vise, hvor rig og magtfuld han var.

Christian 3.s anetavle på Nyborg Slot. Foto: Ole Friis. 2017, Østfyns Museer

Kongen kunne også få lavet en flot anetavle. En anetavle er et slags stamtræ, hvor man stolt viser hele sin fornemme familie frem. Her bliver man malet i sit flotteste tøj og gerne med sit våbenskjold. Et våbenskjold er ens families ”klub logo”.

Næsten alle udsmykninger kan anvendes i et våbenskjold, men især dyr er meget populære, selv om det nogle gange kan være svært at se, hvilket dyr det skal forestille. Løver og ørne er langt de mest almindelige symboler inden for dyreverdenen. Men der findes også våbenskjolde med eksempelvis fisk og fugle. Man kan også bruge andre figurer, f.eks. en borg, en plante, en gryde, et anker, et skib og selv en fod med bare tæer (slægten Barfod)! Dyrene og fuglene var dog de mest populære.

Farver havde også en meget stor betydning. Både på våbenskjolde, på ens tøj og ikke mindst i de farver der blev brugt på et maleri.

Mange farver var nemlig meget kostbare at fremstille dengang. Hvis man havde meget af bestemte typer farver, så var man meget rig. Blå, lilla og meget mørk sort, var nogle af de dyreste farver, man kunne bruge. Derudover havde de forskellige farver også særlige betydninger:

Farve		Symbolik
Guld		Forstand, agtelse, dyd, ophøjethed
Sølv		Renlighed, visdom, uskyld, glæde
Rød		Opofrelse
Blå		Troskab, bestandighed
Sort		Sorg
Grønt		Frihed, skønhed, glæde, sundhed, håb
Lilla		Overhøjhed, suverænitæt
Orange		Ubestemt

Sådan deltager I i konkurrencen

Med udgangspunkt i historien om Nyborg som residensby skal klassen skabe ét fælles kunstværk, der kan indgå i konkurrencen. Værket skal fortælle historien om Nyborg i 1525 – enten gennem en fortolkning af byens storhedstid eller gennem en forbindelse til, hvordan byen ser ud i dag.

Før I går i gang

Når I skal i gang med klassens bidrag til konkurrencen, er der mange måder at gribe processen an på. Nogle klasser vælger først en kategori, mens andre starter med fortællingen, der skal formidles. Det er helt op til jer, hvordan I tilrettelægger arbejdet.

Krav til bidraget

Hver klasse skal lave ét fælles kunstværk, der tager udgangspunkt i baggrundshistorien eller jeres egne undersøgelser. Værket skal fortælle historien om Nyborg som residensby i 1525.

Bidraget kan enten være en gendigtning eller en fortolkning af denne historiske periode. Det kan også fokusere på, hvordan kongens tid som residens i Nyborg stadig kan ses og opleves i byen og oplandet i dag.

Inspiration kan hentes fra:

- Landskaberne omkring Nyborg.
- Byens gader og stræder.

Steder og navne, der stammer fra tiden som kongeby.

Vælg af kategorier

Hver klasse skal bidrage med ét værk inden for én af tre kategorier: billede, skulptur eller frise. Her er de detaljerede rammer og praktiske informationer:

Billede

Maksimal størrelse: 80 x 110 cm (høj- eller bredformat).

Materialevalg: Frit.

Inspiration:

Banner i stof, flotte kanter (f.eks. fletning i "guld"tråd), klare farver. Kalkmaleri, pap som er grundet med hvid kalk eller silikatmaling og malet med tynd maling i okker, rød og sort, se på vores lokale kirker. Prospekt (landskabsbillede) fra Nyborg. Kort over Nordøstfyn. En kroning. Anetavler.

Skulptur

Maksimal størrelse: 80 x 80 x 100 cm.

Materialevalg: Frit, men værket skal kunne håndteres og transporteres, dvs. ikke for tungt eller skrøbeligt.

Inspiration: Modelby i pap eller landskab i pap og gips.

Figurer lavet af ståltråd og gipsgaze.

Relieffer i gips malet i klare farver, sort og guld.

Nyborg Slot i pap, kombineret med tørrede planter og maling. Skibe.

Billedfrise

Hvert billede: Maks. 30 x 30 cm.

Materialevalg: Frit, men værkerne skal kunne hænges op.

Inspiration: Våbenskjolde med tydelig symbolik fra 1525 eller elevernes egne våbenskjolde. Historiske begivenheder fortalt som en tegneserie. Nyborgs udvikling fra 1525 til 2025. Mennesker fra 1525.

Tilmelding og vigtige datoer

- Deadline for tilmelding: Senest 1. april.
 - Indsend 3-6 fotos af klassens værk samt en kort tekst om værket til nin@ostfynsmuseer.dk.
 - Husk at inkludere klassen og skolens navn i teksten. Denne tekst vil også fungere som værkskilt under udstillingen på Borgmestergården.
 - I tilmeldingen bedes klassen også skrive, hvordan de vil bruge præmien, hvis de vinder.
- Afsløring af vinderprojekter:
 - Den 22. april modtager alle klasser en invitation til afsløringen af vinderprojekterne.
 - De tre vindende klasser får besked, men resultaterne forbliver en hemmelighed indtil mandag den 5. maj, hvor jubilæumsdagen fejres i Nyborg.
- Udstilling:
 - Museet sørger for at hente klassens originale værker, som vil blive en del af sommerens særudstilling på Borgmestergården.

Bedømmelse

En jury bestående af:

- Borgmestrene fra Nyborg og Kerteminde Kommuner.
- Anne Højer, direktør for Faaborg Museum.
- Mette Ladegård Thøgersen, direktør for Østfyns Museer.

Præmier

1. præmie: 25.000 kr.
2. præmie: 15.000 kr.
3. præmie: 10.000 kr.

Kontaktinformation

Hvis I har spørgsmål, er I velkomne til at sende en mail til Nicolai Knudsen, museumsinspektør i kulturhistorisk afdeling (nin@ostfynsmuseer.dk), eller til Gudrun Katrine Heltoft, formidlingsinspektør for Johannes Larsen Museet (gkhe@ostfynsmuseer.dk).

Vi ser frem til at modtage jeres bidrag og ønsker jer god fornøjelse med konkurrencen!